

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes más árak 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 17.

A közjogi alap veszedelme.

(—a.) Bármily lelkes hiva legyen is valaki a magyar vezényszónak mely a mostani nagy konfliktusnak vezéreszméjét képezi, bármily jogosnak tartsa is valaki a nemzetnek erre irányuló küzdelmét, törekvését, mégis megértheti a királynak aggodalmát és szívós ellenállását, melyet a nemzetnek e törekvésével szemben kifejt.

Harmincznyolcz esztendő óta magyar tanácsosai, kik a szabadelvű pártból kerültek ki, mind azt magyarázták neki, hogy a kiegyezési törvénynek betűje és szelleme a felségjogok közé sorolja a vezényszó megállapítását. Másrészt pedig ő a legfőbb hadur lévén birodalmi legfőbb erejének, fentartó oszlopának a hadsereget tekintti, melynek egységét félti a magyar követelések teljesítésétől.

De bár megértjük és tiszteletben tartjuk is a koronás király aggodalmát, teljesen érthetetlen előttünk az a politika, amely végzetes veszedelembe kergeti a nemzetet s teljesen megrendíti azt az alapot, amelynek fentartását harmincznyolcz esztendő óta főtörekvésének tekintette az uralkodó.

Mese az a politika, amelyet Fejérváry és Kristóffy inauguráltak s amely úgy látszik egy-két nap múlva állandóbb for-

mában fog megjelenni az ország kormányzásában, az a szerencsétlen politika minden egyébre lehet alkalmas, csak arra nem, hogy a kiegyezési alapnak híveket szerezzen.

Egy idő óta ugyis nehéz helyzetben vannak azok, akik a hatvanhetes alaphoz őszintén ragaszkodnak. Már Tisza Istvánnak a parlamenti szólásszabadság ellen intézett támadása sokot eltántorított ezek közül, az országgyűlésnek ex-lexben történt feloszlata pedig egyenesen a közjogi ellenzék soraiba terelte Apponyiékat, kik harmincz éven át egész odaadással védelmezték Deák alkotását a függetlenségi párt folytonos ostroma ellen, most pedig ők maguk léptek az ostromlók legelső soraiba s ők intézték ellene a leghevesebb és leghatásosabb támadást.

A válságnak minden egyes fázisa újabb és újabb rést ütött a megtizedelt szabadelvűpárt soraiban; mióta pedig inparlamentáris kormány vezet az ügyeket s a képviselőház többsége az első absolutisztikus izü kísérlet ellen az alkotmány védelmére sorompóba szólította az országot, azóta valóságos áldozat számba megy, ha valaki nyíltan ragaszkodik a hatvanhetes alaphoz.

Eddig a Fejérváry-féle kísérletet úgy tekintették, maga az ügyvezető kormány is úgy mutatta be magát a parlamentben, mint előkészítő átmenetet a parlamenti többségből alakítandó kormányhoz, mint kivezető utat a válságból.

Most ellenben állandó jelleggel rendezkedik be az inparlamentáris kormány, az abususból usus lesz, az elnapolások, maga az ex-lex állapot, sőt ugylátszik az ex-lexben való feloszlata és választás is napirenden levő megszokott valami lesz.

Mindezekhez járul a Fejérváryék programjának radikális iránya és az a perverz viszony, amely a magukat hazatlannak valló szocialistákat az ügyvezető kabinethez fűzi.

Avval, hogy Fejérváryék pártot alakítanak s a szabadelvű pártnak éhesebbik fele melléjük áll, nem lesz törvényessé a helyzet és a leghalványabb kilátást sem nyújt arra, hogy ez a kabinet valaha, bár ismételt választások után is, többségre jusson a magyar parlamentben.

Ilyen körülmények közt sem jogosan sem józanul nem lehet azt kívánni a 67-es alap őszinte híveitől, hogy magukat annak védelmében exponálják vagy pláne az absolutistikus izü kísérletek védelmezésével magát a közjogi alapot is blamirozzák.

Az lesz a vége, hogy lassankint visszavonulnak a meddő küzdelemtől s hidegek maradnak akkor is, ha majd csakugyan döntő küzdelem fog vivalni a kiegyezési alap fennállása érdekében melyet ma már csak a koalíció segítségével lehet valameddig fentartani.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Főpásztori körut Norvégiában.*

Vacsorát Koppang-ban kaptunk. Itt 20 fokot (=43 C.) mutatott a hőmérő, s mindenki az orrára meg a fülére vigyázott folytonosan. Ilyen körülmények közt ugyanis az ember minden perczen ki van annak téve, hogy elfagy vagy a füle vagy az orra. Az orrnak pedig az a rossz szokása van, hogy egész biborpiros szint kap, ha elfagy, ami olyanná teszi az embert, hogy iszákosságot is gondolhatnak róla. Egyedüli eszköz ilyenkor az elfagyás ellen, hogy az ember, már feltéve, ha a dolgot ideje korán észre veszi, addig dörzsöli hóval az orrát, míg a fagyás enged, míg a merevedés megszűnik. Innen van, hogy Norvégiában a felebaráti szeretet tényei közé számít, ha valakinek egy marék hóval szolgálunk, ha látjuk, hogy orra vagy füle már fehéredik s ő nem veszi észre.

Mielőtt lefeküdném és beburkolóznám a

* A Kath. Hittérjesztés Lapjai legújabb számából.

takarók halmazába, melyeket a vonatvezető szedett össze, számomra, hogy annál könnyebben viseljem el az éj hidegét, egy kissé szét néztem a kocsí folyosóján, hogy lássam, hány utitársam van. Nem volt egy sem. Így rendelkezésemre állt az egész kocsí. Azzal a büszke öntudattal aludtam el, hogy csak nekem volt bátorságom Dovrefjeld hidegével szembe nézni.

Kevéssel éjfél után arra ébredtem fel, hogy a vonat megállott. A fülemben ekkor erős szurást éreztem.

— Most kimegyek egy kicsit sétálni — mondtam magamban — legalább elevenebb lesz a vérkeringésem!

De megállított a vonatvezető:

«Ne tessék kimenni, püspök ur. Roeraasban vagyunk. Igaz ugyan, hogy a pályaudvar hermeticez el van zárva, mindamellett van kint legalább 30 fok (48 C.) hideg. Mi az utolsó izben 45 fokot (56 C.) kaptunk, de Méltóságod nem szokta úgy meg, mint mi.»

Igaza volt. Erősen éreztem bent is a hideget, pedig a vonatvezető minnent elkövetett a kocsí melegítésére. Jó hasznát vettem a bundának; belebujtam és úgy helyezkedtem el

takaróim alatt. Az orrommal szenvedtem sokat. Folytonosan dörzsöltem, de mégis úgy égett és szurt, hogy nem tudtam elaludni.

Különbem nemcsak magam voltam ébren; velem virrasztott a hold is. Rávetette halvány fényét az óriási jeges hegycsúcsokra, amelyek ezüst meg gyémánt fényvel tündököltek a hideg éjszakában. Alant pedig a vasut jobb oldalán, ott tátongott ijjesztően egy óriási örvény, melynek mélyén pokoli lármát vittek végbe az alágördülő jégtömbök. Mindez nagyon szép, de inkább borzalmas, mint szórakoztató.

Egy óra múlva azonban már kedvesebb volt a tájkép. Jó módu tanyák, falusi parasztlakok szegélyezték szórványosan az utat. Mindent hó takart, ez adta hozzájuk a keretet a mezőkön lent, a lejtősebb hegyoldalokon feljebb egyaránt.

* * *

Reggel 7 órakor megpillantottam a Lerfossen nevű vizesést, ami azt jelentette, hogy már Trondhjem szomszédságában vagyunk.

Pár perc múlva már szemembetűnt e régi érseki székhely új tornyának csúcsa. Szent

A mélyen tisztelt közönséget saját érdekében felkérjük, szíveskedjék fővárosi mintára berendezett üzletünket megtekinteni, hol a divatcikkek minden ága, ugyszintén vásznak, fehérneműek a lehető legnagyobb választékban vannak felhalmozva.

Előnyös vételek folytán rendkívül olcsón árusíthatunk.

Különös figyelmet érdemelnek olcsó szőnyegárutink.

Kenyeres és Engländer

Szent László-tér Kossuth-utca mellett.

A szászhermányi kerület új képviselője.

Brassóból jelentik a Magyar Távirati Irodának: *Coppony* Vilmost, a szászhermányi kerület egyedüli jelöltjét, ma egyhangulag képviselővé választották.

A néppárti Vasvármegye.

A fővárosi lapokat az a téves hír járja be, hogy jövő vasárnap, október 22-én Szombathelyen a függetlenségi párt egész Vasvármegye valamennyi választókerületének minden községére kiterjedő nagy népgyűlést tart *Kossuth* Ferencz elnöklésével. A hír úgy az országgyűlési, mint a maga terrénumában domináló vármegyei néppárt körében érthetően kínos föltűnést keltett, annyival is inkább, miután a megyét a néppárt évek hosszú során át szorgalmas szervezkedéssel becsületesen fölszántotta, a vármegyének ma is három néppárti képviselője van, s maga Szombathely is, amely egy alkalommal már az akkori kultuszminiszterrel szemben vitte győzelemre a néppárti lobogót, a jelen ciklusra egyenesen a néppárt ügybuzgalmából küldötte a parlamentbe mai disszidens képviselőjét. Két kerületben pedig, nevezetesen a kőszegiben és a körmenyben a legutóbbi választás alkalmával a függetlenségi párt szintén csak a néppárt segítségével tudott győzni. Ugy a pártok szerzett jogainak köteles tisztelete, mint a helyi fegyverbarátság egyként, kizárták tehát azt, hogy ebben az eminenter néppárti vármegyében a függetlenségi párt tartson szervező gyűlést.

A terjesztett hír, amint ez nem is lehetett másként, ebben a formában nem bizonyult valószínű s most illően rektifikálják.

Illetékes oldalról felhatalmazták a *Magyar Tudósítót* annak a kijelentésére, hogy a Szombathelyen vasárnap, e hónap 22-én tartandó tiltakozó vármegyei nagygyűlésre vonatkozólag a lapokban megjelent közlemények szövegükben nem földik a nagygyűlés intenczióját. A nagygyűlést a vármegyei szövetséges ellenzék és nem a függetlenségi párt rendezzi, azon a

a szövetséges pártokhoz tartozó különféle pártállású képviselők fognak megjelenni és *Kossuth* Ferencz nem mint pártelnök, hanem mint a szövetséges ellenzék vezérbizottságának elnöke fog résztvenni a nagygyűlésen.

Ez a világos, ez a korrekt beszéd. Így már aztán az egész vármegyei szövetséges ellenzék, mint egy ember áll a nagygyűlés zászlaja alá. A gyűlésen *Apponyi* Albert gróf is részt fog venni, aki Kőszegről jön át, a hol ugyancsak vasárnap tartja beszámolóját *Laehne* Hugó. A beszámoló délelőtt lesz, a nagygyűlés délután.

A politikai válság.

A vezérőrbizottság.

Kossuth Ferencz, aki most állandóan Budapestben tartózkodik, egyelőre még nem hívta össze a vezérőrbizottságot; be akarja várni a Fejérváry-kormány hivatalos kinevezését és az ezt kísérő királyi nyilatkozatot. Ha a nyilatkozat meglesz, a bizottság össze fog ülni és tanácskozni fog, hogy milyen formában feleljen a nemzet színe előtt a királyi mögé bujó kormánynak. Ezzel azután a plénum munkája hosszabb időig szünetelni fog, miután az országgyűlés megnyitáig nem igen lesz új munkanyag. Minden eshetőséggel szemben a pártvezérek álló ötös bizottságra fogják ruházni a jogot, hogy sürgős esetekben intézkedjenek és cselekedjenek. Az akció színhelyét áttesszik a kerületekbe és tekintettel a kilátásba helyezett új választásokra, idejekorán el fogják végezni a szervezési és előkészítő munkákat közvetlen érintkezés útján.

Szécsen gróf a latere miniszter.

A kormány kinevezése már politikai pletykákat is termel. A legújabb, amelyet a tegnapi nap vetett fel, a következő: Gróf *Szécsen* Miklóst, a római nagykövetet csak azért citálták haza, hogy megkínálják a miniszterelnökséggel, mert Fejérváry szerette volna, ha más vállalkozik az ő programja alapján. *Szécsen* azonban a mostani viszonyok között nem akart

erre a nehéz feladatra vállalkozni. Valahogy sikerült bekapacitálni a latere miniszternek. De ha kissé jobbra fordulnak a viszonyok, akkor *Szécsen* felváltja Fejérváryt és az ő helyébe viszont a latere miniszternek báró Fejérváry Imre lép. Az ilyen hír vagy pletyka természetesen ellenőrizhetlen, de fel kell jegyezni: az ember mostanában nem tudja, hol és mikor bukkan valami igazságra is.

A kormány választói reformja.

A szociáldemokrata-párt lapja ma kételkedve fogadja a hírt, hogy a kormány a kuriális választói rendszert akarja megcsinálni, mert szerinte a kormány tudja, hogy a magyar munkásság nemcsak ezt a tervet, de annak tervezőjét is igen hamar lehetetlenné tenné. A Népszava ma már, amikor a kormány megkötözte, agyoncsigázott tervét megismeri, gazdag szótárában keresgélhet megfelelő jelző után, mert az a javaslat, amely a németbogsáni harcziás előhang után most kerül elő szégyenkezve, gunyja azoknak az elveknek, amelyeken az általános választói jog alapulhat.

A kiszivárgott hírek szerint — mint ma már ismeretes — minden huszonnégy éves, írni és olvasni tudó polgár kap ugyan választói jogot, de az se nem használ, se nem árt neki, mert a választóknak ilyen módon való megszorodását ellensúlyozzák azokkal a kedvezményekkel, melyeket a képesített és a képzett elemeknek juttatnak, akiknek a szavazata *kétszeresen* fog számítani. Az osztályparlament éppen úgy megmarad tehát, amilyen a mostani, amely ellen *Kristóffy* olyan helyes és nehéz érveket talált a szociáldemokrata párt lelkes tagjai között, ameddig csak agitációról volt szó. Ez az a reform tehát, amelyért harcolva, a szociálisták irtó hadjáratot hirdettek a koalíció ellen.

A kormány programjának nyilvánosságra jutása után ekképpen aztán ki fog derülni, vajjon az ellene irányuló akcióban a szociáldemokraták lesznek-e olyan erélyesek és kiméletlenek, amilyenek a koalíció ellen szerettek volna lenni. A *Kristóffy*-reform értéke-

királyunk, *Olaf*, itt nyugszik; mauzoleuma immár egy félszázad óta van javítás alatt. A tornyot most látom még először, mert csak néhány hónapja, hogy elkészült.

Trondhjem városának megalapítója *Trygvason* *Olaf* király volt 996-ban, az ország elfoglalása után. Ekkor azonban *Nidaros* nevet viselt még a város, melyet megtartott egész a XVI. századig. E király építette fel a templomot is, ő épített egy királyi lakot is. Így *Nidaros* lett bölcsője az új norvég királyságnak. *Szent Olaf* a várost nagyobbította, itt temetkezett el is 1030-ban. Szentté avatása után sírjához számosan zarándokoltak el a Skandináv félsziget minden részéről, ami igen sokat tett a város felendítésére.

Legelső sorban hozzá kellett fogni, hogy hivatalosan körülírjuk az új plébánia határait. Eddig egy plébániája volt itt az egész környéknek a *Szentséges Szivről* nevezve; ennek területéből hasítottuk most ki az újat. Utána mindjárt hivatalosan is bejelentettük az új plébánia felállítását, valamint a lelkész kinevezését a kormánynak.

A világi hatóság e téren ugyan nem kor-

látozza jogainkat soha, de ezt a hivatalos jelentést még is meg kell tennünk mindig. A lelkészek ugyanis a világi hatóságok is közegei egyszersmint s ezért szükséges, hogy a nevüket tudják, valamint a területet is, melyen joghatóságukat gyakorolják.

A régi *Szentséges Szivről* nevezett plébánia területe igen nagy volt. Magában foglalta magát *Trondhjem* városát egészen, s kivüle még három kerületet. Területe így 56.320 négyszög km. volt, melyen 350 000 lakos volt. Most kétféle lett osztva maga a város is, meg a régi plébánia terület is. A város szívében van a régi *sztent Olaf*-templom, mely hajdan érseki székhely volt, most azonban a protestánsok kezében van. Az új templom töle nem messze emelkedik. Itt van mindjárt a papi lak, meg az iskola is. A szükséges telket az állam elég jutányos áron adta át. Ez a templom is *Sz. Olaf* nevet viseli, várva a Gondviselést, míg megint fenséges székesegyház emelkedhetik e helyen dicsőségére!

* * *

Február 23-án, vasárnap, végre eljött az a nap hogy a templomot át lehetett adni ren-

deltetésének, hogy bemutatható legyen benne mindennap a szent mise-áldozat. Elvégeztem előzőleg a hivatalos látogatásokat, megnéztem az apácák zárdáját, az iskolát, s igyekeztem eleget tenni minden várokozásnak, ami pedig elég nagy gondot ad egy szegény missionárius püspöknek. Ezek után kezdetem meg csak az igazi munkát.

Réggel 8 órakor mindjárt beigtattam hivatalába a *Szentséges Sziv* eddigi plébániájának új lelkészét. Erős, jól megtermett francia volt az eddigi plébános. Régi helyét el kellett hagynia, hogy az újat foglalja el, mert ott még sok a rendbe hozni való. Lelki gyermekei könynyes szemekkel voltak tanúi a jelenetnek, mikor pásztorukat elvettem tőlük, s az eddigi helyettes lelkész vezetésére bízam őket. Szerették ezt is minden esetre; de nem ez az, aki keresztelte, oktatta őket és az eretnek tanok homályából vezérik volt az igaz Egyház keblére.

* * *

Szent Olaf plébániájára betérve igazán meghatott, mikor láttam, hogy milyen óriási tömeg ostromolja kívülről az új templomot. Békés, jó-

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szíves tudomására adja nagybecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességei megérdemelt szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon 151. sz.

nek a legjellemzőbb kritikája különben, hogy azt gróf Tisza István, a kinek az általános választói jog kérdésében vallott álláspontja eléggé ismeretes, szintén elfogadhatónak tartja.

A miniszterek utazása.

Bécsből jelenti tudósítónk telefonon, hogy báró Fejérváry Géza, Vörös László ügyvezetők ma reggel elutaztak Bécsből. A kormány délután öt órakor minisztertanácsot tart.

Rendőrok és cigányok harca.

Elfogott rabszökevény.

Pár nappal ezelőtt három rab elszökött a börtönörök kezéből, mikor este a törvényszék épületéből a Széchényi-téren át a kir. ügyészség fogházába kísérték. Nagy hajsza után az egyik szökevényt sikerült elogni, Kordován Mihály és Kordován György cigány rabok azonban úgy elfutottak, hogy a legszorgosabb nyomozás sem vezetett eredményre. A rendőrség a város területén, a csendörök pedig Nagyvárad környékén kutatták a két szökevény rabot, de eredménytelenül.

Az asszony boszúja.

Tegnap a véletlen vagyis inkább az asszonyi boszu nyomra vezette a rendőrséget.

Egy cigány karaván jókedvűen pálinkázott tegnap délután a Fánya-féle aradi-uti korcsmában s ahogy a pálinka fogyott, arányosan nőtt a hangulat. Közben összevesztek s csinos kis verekedés kezdődött Fáraó népei között. A verekedés eredményeül az egyik füstös képű dádat: Vestán László cigányt jól elverték.

Vestánnak nagyon zokon esett, hogy az ő embere került ki vesztesen a harczból s bosszút forralt a cigányhad ellen.

Besietett a rendőrségre s jelentkezett, hogy fontos titkot árul el.

Ezután elmondotta, hogy a börtönörök kezeiből megugrott két gazember: Kordován Miska és Kordován György az ürögdi ut és a puskaporos torony mellett levő gödrökben tanáznak.

Az így nyert értesülés alapján Kelemen András bűnügyi nyomozó rendőr-ellenőr négy más rendőrrel kimentek a megjelölt helyre.

Elakart ismét szökni.

A rendörök, nehogy már messziről észrevegyék őket, zárt kocsi-ban hajtottak ki az aradi-uton, s így észtevéntlenül megközelítették a cigányokat.

Mint mindig, ezuttal is egy ór állott a cigány csapatból a mély árok szélén, hogyha csendör vagy rendör közeledik, meg ne lehessen a morékat.

Amint a rendörök az országuton a kocsi-ból kiszálltak, az örnek állított cigány lekiáltott cigány nyelven az árokban meghúzódó karavánhoz.

Egy pillanat alatt már vad futásban menekült Kordován Mihály, az egyik szökevény a földéken keresztül, a Bóné-kut felé. A rendörök közül hárman természetesen szintén utánna eredtek a cigánynak, aki még arra sem reagált, hogy a rendörök hétszer utánna löttek.

Éppen a lövések zajára azonban figyelmes lett két 7. ezredbeli huszárőrmester, akik a Boné-kut felől lóháton szembe jöttek a vadul szaladó cigánynak. A két altiszt azonnal átlátta a helyzetet s közre vette a menekülő cigányt.

Igy csakhamar utolérték a rendörök Kordován Mihályt s megkötözték.

A másik a szalmában.

Kelemen András azonban nem érte be az egyik szökevénynyel, hanem amint a karavánhoz értek, kutatni kezdett a másik szökevény után is.

Az első szekérben néhány cigányasszony ült egy rakás szalmán, akik sehogy sem akartak kijönni a szekérről. Ugy kellett őket kihuzni a szalmáról.

Alig bolygatták meg a szekeren levő gatz, előtűnt belőle a másik szökevény jómadár, Kordován György borzas ábrázata.

Természetesen ezt is erősen megkötözték s megindult négy rendör a cigányokkal.

Megtámadták a rendöröket.

Pár perc alatt azonban a cigányhad apraja-nagyja körülfogta a rendöröket s kiakarta szabadítani az elfogottakat.

A veszedelmes helyzetben Kelemen András rendőr-ellenőr nem vesztette el a lélekjelenlétét, amíg a 4 rendör a dezentorokat igyekezett a város felé hozni, Kelemen egyedül fedezte a szállítást. A cigányok a legvakmerőbben támadtak s annyira veszedelmessé vált a helyzet hogy Kelemen kénytelen volt kardot rántani s azzal védekezett. Két cigányt meg is sebesített. Id. Kordován Mihályt a homlokán, Lakatos Rózát pedig a karján sebesítette meg. Csak lélekjelenlétének és bátorságának köszönhető, hogy nagyobb vérengzés nem történt.

Ezután a két szökevényt, továbbá a sebesülteket beszállították a rendőrségre.

A jó fogásnál s az egész eljárás alatt Kelemen András rendőr-ellenőr újból beigazolta, hogy egyike a rendőrség legderekabb altisztjeinek. A főkapitány nem is késett az elismerés kifejezésével s ezenfelül életveszélyes, bátor és eredményes magatartásáért jutalomra terjeszti elő a városi tanácshoz.

UJDONSÁGOK.

Napról-napra.

A kilencz órai tanítás.

Nem is olyan régen történt, tehát lapunk olvasói emlékeznek reá, állást foglaltunk a főorvos azon beadványa ellen, a mely a 8 órakor kezdődő tanítás helyett a 9 órakor kezdődő tanítást javasolja. Annak idején, mielőtt az iskolaszék e kérdéssel foglalkozott volna, azt tanácsoltuk az iskolaszéknek, hogy ne döntsön e kérdés fölött mindaddig, míg a tanítóknak véleményét meg nem hallgatja. Ez azonban csak *fehőren feketé* volt, ami elkerülte az iskolaszék figyelmét.

A mit mi előre láttunk, csakugyan bekövetkezett. A községi iskolákban a tanítók állást foglaltak a 9 órakor kezdődő tanítás ellen. Ezt bizonyítja az újvárosi községi iskolai tanszemélyzetnek az iskolaszékhez intézett beadványa, a mely rámutat azokra a hátrányokra, a melyek e rendeletből erednek.

De lássuk csak, hogy is jött e rendelet? A város főorvosa előterjesztést tett az iskolaszéknek, helyesebben a polgármesternek, a melyben közegészségi szempontból óhajtja, hogy a tanítások a téli hónapokban ne 8, hanem 9 órakor kezdődjenek a községi iskolák I—IV. osztályában, vagy ha az nem volna lehetséges, akkor legalább az I—II. osztályokban. Indokul felhozza, hogy a hegyről és vidékről bejövő gyermekek sötétben kelnek fel, sötétben indulnak utra, mert csak így érkehetnek be kellő időben az iskolába. Első pillanatra ez a dolog egészen helyesnek, humanusnak látszik. Milyen nagyszerű is lenne. A gyerekek a hegyről napfény mellett öltözködhetnének, bent a városban pedig az apró nebulók 8 vagy fél kilencz óráig az igazak álmát alhatnak.

A mamák kényelmesen adhatnák a kávé a gyermekeiknek, nem kellene tartani attól: jaj most az a szigorú tanító bácsi megint megbünteti a Jancsit, mert elkésik. — És hogy minden csakugyan így legyen, az iskolaszék meghallgatta az alelnök előterjesztését, elfogadta.

Pegig máskor az volt a szokás, hogy fontos paedagógiai kérdéseknél az iskolaszék előbb meghallgatta a tantestület egybehangzó véleményét s csak azután hozta meg a döntést. Most eltért a szokástól. Jött a rendelet:

akaratu emberek csoportosulása volt ez, melynél a rendöröknek nem került fáradságába a jó rend fentartására felügyelni.

Mindenki tudja, hogy szorosán véve senkinek sem szabad az új templomba bemenni mindaddig, míg megáldva nincs. Tekintve azonban a kegyetlen hűdeget, mint amilyen most volt, engedélyt adtam, hogy előkelőbbek közül mindazok bemehessenek, akik akarnak, még a szertartás kezdete előtt. De e jó protestáns urak nem éltek az engedélyvel, hanem mind kívül maradtak, megvárták megérkezésemet, pedig félig ellepte már őket a hó, amint kint álltak a templom ajtajában.

Fél 11-kor egy kis körmenet kísért el a plébániáról a templomig. A várakozó közönség nagy részt protestáns urakból állott, akik még eddig sohasem láttak katolikus püspököt teljes díszben, püspök-süveggel a fején és pástorbottal a kezében. A hajdani székesegyház régi szobrai csak halavány fogalmat tudtak nyújtani. Most a csodálkozás és bámulat kifejezése volt minden arcon olvasható.

A templom ajtajában várakozott maga a városi kormányzó, a tanács elnök, a két városi-bíró, a hatóság képviselői és mind, a ki csak tekintélyesebb embere Trondhjem városának. Őket így együtt látva az jutott eszembe, hogy ezek a protestáns urak, ha más valláson vannak is, jobban megtisztelik szent vallásunkat, mint azt igen sok helyen a katolikus előkelőségek szokták tenni.

A hó olyan magasan állott, hogy amint kétoldalt felhányták, valóságos árokban köze-

ledtem a templom felé. A segédkező papok támogatására is szükségem volt a csuszós jeges talajon. De mégis megtartottuk ritualénk előírása szerint a mindenszentek litániáját énekelve, ünnepélyes bevonulásunkat a templomba. Nyomban jött utánunk az addig nyugodtan várakozó jámbor közönség, élén a város előkelőivel.

A szertartás végeztével lelmentem a szószékre és fejtegetni kezdtem a legfőbb hitigazságokat. Kiemeltem azokat, amelyek elválasztanak bennünket «protestáns testvéreink»-től. Testvéreinknek neveztem őket. Tehettem is, rámutatva, hogy tényleg azok, mert hasonlóan meg vannak keresztelve, mert eretnek vallásukat jóhiszeműleg követik, mert ősiük mind katolikusok voltak, mert kereszténységüket, polgárosodásukat egészen a katolikus Egyháztól kapták, melytől csak idegen fejlődelmek álnoksága és erőszaka szakította el őket. Hozzá tettem még, hogy az egyház gyermekeiként szereti őket, s ép e szeretetből kifolyólag fájlalja, hogy hitükkel nem a helyes utat követik, veszedelmes uton vannak, hol nem találják fel az isteni kegyelmet megszerző eszközöket, pedig a kegyelem olyan szükséges az üdvösségre. Ezért küld bennünket ide az Egyház, hogy hirdessük most újra az igaz hitet, szent Olaf hitét és hitének törvényeit, melyek 500 esztendőn keresztül, büszkeségét, boldogságát és dicsőségét képezték a norvég népnek.

(Vége köv.)

okt. 16-ától a tanítások reggel 9 órakor kezdődjenek.

És úgy is lett! A tanítók már az iskola-széki gyűlés után csóválták a fejeiket, hogy így nem jól lesz. Hanem elhallgattak. *Annak kell beszélni, akit kérdeznek. Őket pedig nem kérdezték.* Előre álmództak arról, hogy milyen jó is lesz nekik is 9 óráig pihenni s csak akkor kezdeni meg sok türelmet igénylő munkájukat. Szóval ez a rendelet — keleti kényelmet biztosított szülőknek, gyermeknek, tanítónak egyaránt. No de amint alább bebizonyul, az öröm korai volt.

A hitoktatók szaladtak a direktorokhoz: mi lesz a hittanórákkal? Nem lehet beosztani. A direktorok szaladtak az osztálytanítókhoz és végül mindenestől — szaladnak az iskolaszékhez.

Persze, persze! Ilyenek ezek a szigorú tanítók. Ezek a lélekölő emberek. Ezek a csöppségek kintói stb. stb. a nemzet napszámossai, a legszerényebben díjazott — de mint alább láthatjuk, mégis a legkörültekintőbb, a leglekiismeretesebb emberek.

Nem tudtak 9 óráig aludni. Kergette a lelkek. A lelkek, amely hozzá van nőve a gondjaira bizott csemetékhez. Megnézték az iskola képét. Hát milyen is volt ez a kép? Egy uri ember, ki reggel 8 órakor hivatalba ment így szól:

Mégis csak lelketlenség ezeket a gyermekeket itt tartani ebben az esőben 9 óráig. Mit fognak ezek télen csinálni? Megfagynak.

Erre fűtött meleg szobából azt lehetne felelni, amint hogy sokan azt is felelik: hát ennek a tanítók az okai, miért engedik azokat a gyermekeket 9 óra előtt feljönni? Parancsoljanak rájuk, hogy 9 óra előtt egy se jöjjön fel!

Ej jó uraim könnyű ezt mondani. Csak hogy a községi iskolákba járó 3 ezer növendék szülői közül több mint kétezer már a kora reggeli órákban elmegy munkát keresni. A gyermekeket küldik iskolába. Tessék megnézni az iskola előtti tért. Már 7 órakor százával állanak az iskola előtt a gyermekek. Dideregnek a hidegben, lármáznak, veszekednek s néha talán meg is kisélik egymást.

Hát ez a humanizmus? Elzárni az iskola ajtaját a gyerekek előtt? Engedni, hogy azok a gyerekek, akiken annyit ront különben is az utca, ott ögyelegjenek 9 óráig?

Hiszen ha olyan korán feljönnek, akkor meg is lehet kezdeni a tanítást. Meg is kell!

Tehát azok a mord arcú tanítók számot vetettek a helyzettel, azokkal a következményekkel, amelyek a gyerekek egészségét, nevelését, az iskola hírnevét fenyegetik télen a 9 órai tanítással. Összedugták a fejeiket s beadványt intéztek az iskolaszékhez, állítsa vissza a régi rendet. Ok nem akarják azt az ételt megenni, amit az iskolaszék főzött orvosi receptre. Mert nem az iskolaszéket fogják szidni, hanem a tanítókat ha baj lesz.

Elhibázott dolog volt az egész rendelet. Hangsúlyoztuk akkor, hogy 40—60 növendékért 3000 növendék rendszerét megváltoztatni nem szabad. Nem szabad különösen így, ha abból ezek a bajok származhatnak: egyiknek megfagy a keze, másiknak a lába. Aztán külön kell iskolai törvényeseket felállítani.

Egy néhány uri gyerek kényelméért, egy pár hegyi gyerekért, a kik a múlt években is pontosabbak voltak, mint városban lakók, ilyen ballépést kár volt elkövetni.

De minden jóban van valami rossz s fordítva.

Ebből a rosszból az a jó, az a tanulás, hogy ilyen lényeges kérdésben megkérdezik először az illetékes köröket s csak azután fognak dönteni.

Vissza kell állítani a régi rendet, a 8 órakor kezdődő tanítást egészségi, nevelési, oktatási szempontból egyaránt. Vallási szempontból is, mert ez a rendszer a hittani órák kiszorítását vonta maga után. És ha nem vonják vissza e rendeletet, ám lássák: illesse a vád azokat, akik a rendeletet kiadták.

És most tanító bácsik, kis nebulók fogad-

játok részvételemet. Nem alhattok 9 óráig . . . De rövid volt a keleti kényelmetek és álmotok . . .

Tankréd.

* **A tizenegyedik gyógyszertár.** A tizedik gyógyszertár ügye csak most dőlt el s már egy újabb gyógytár engedélyezése iránt érkezett be kérvény Nagy-Várad városához. Szeremley Tihámér okleveles gyógyszerész a tizenegyedik gyógyszertár felállítására kér engedélyt a belügyminisztertől s az erre vonatkozó kérvényt tegnap nyújtotta be felterjesztés czéljából Nagy-Várad városához. Az új gyógytárt Kert-utcán óhajtja felállítani.

* **A villamos telep igazgatójának nyilatkozata.** A villamos telep részére megrendelt nagy gép késedelmes szállítása ügyében irt közleményünkre s az igazgató tegnapi nyilatkozatára tett megjegyzésünkre vonatkozólag *Belányi Imre* igazgató újabb nyilatkozatot küldött be hozzánk, amelyben nagyon érzékenykedik s azt állítja, hogy a személye volt meggyanusítva. Erre nézve csak azt jelentjük ki, hogy meggyanusításról szó nem lehet, mert nálunk senki nagyobb elismeréssel nem viseltetik az ő buzgó működéséről, amelynek igazi eredményét tagadni nem lehet. Ez olyan, amit csalhatatlan számok fejeznek ki. Itt csak arról lehet szó, hogy az ő szakvéleménye is közrehatott arra, hogy a gép megrendelésénél a pályázatot mellőzzék. Ebben nincsen gyanúsítás, csak egy tény konstatálása, amit az alábbi nyilatkozat is elismer. Azt akartuk tudni, hogy most már biztonsága lehet-e a közönségnek a felől, hogy zavar a késedelmes gépszállítás daczára sem lesz. Ezt pedig maga az igazgató is «kilátásba» helyezi. Jól tudjuk, hogy ennek biztosítása nem fog az ő odaadó munkásságán mulni, de viszont nem szabad már a telep hírneve érdekében sem kellemetlen meglepetésekben részesíteni a közönséget s minden eszközzel oda kell hatni, hogy a gépgyár elvállalt kötelezettségének eleget tegyen. Egy diskreditált intézmény vezetése, azt hisszük, mindig kellemetlen a vezetőre is, bárha az okot rajta kívül álló körülmények idézték is elő. A téves felfogásból kiindult túlérzékenykedés pedig nem tisztázza e kérdést. — Ezek után készséggel adjuk a következőkben *Belányi Imre* igazgató nyilatkozatának a dolog tisztázására vonatkozó részét:

»Tegnapi nyilatkozatomra hivatkozom, melyben a sorok közt tessék kiolvasni, hogy «kilátásaink vannak a zavartalan üzemre.» Ez nem ellenkezik ez év februárjában tett abbéli nyilatkozatommal, hogy »ha a gépet ez év október 15-ig meg nem kapom, nem vállalom felelősséget az esetre, ha a város sötétben marad.« Ugy gondolom, hogy ha lelkiismeretes vezetője akartam lenni a villamos telepnek, kötelességem volt teljes erővel odahatni, hogy a zavartalan üzemre ne csak alapos kilátásaink legyenek, hanem az üzem zavartalan vezetéseért a teljes felelőséget el is vállalhassam. Ezt pedig ma nem vállalom és nem is vállalhatom mindaddig, míg az új 900 lóerejű gép, de kivált a 250 m. 3 felületű kazán megérkezéssel úgy gépekben, mint kazánokban a teljes tartalék helyre nem áll. Az előbbi szállítása november 15-re várható, a kazán pedig már tegnap óta Nagyváradon van és építése hetek óta folyamatban van. Tehát abból, hogy eddig üzemzavar nem állott elő, nem az következik, mintha a gépre és kazánra nem volna égető szükségünk és mivel a sürgős megrendelés forszírozásával kötelességemet teljesítem, senki sem tehetett volna nekem szemrehányást, ha az üzem zavartalan menete valamelyik gépalkatrész bemelegedése következtében, vagy más hasonló okból nem lett volna fenntartható. Hogy ez mindaddig elő nem állott és hogy gépeink és kazánjaink most állandóan annyira akadálytalanul működnek,

hogy egyelőre zavartól tartani nem kell, az a szerkezetek kifogástalan volta mellett is csak véletlen által adott eset, amit előre látni, a mire számítani, a mire építeni februárban nem lehetett. A személyzettől ugyanis csak emberi munkát lehet követelni. Hogy most ez a személyzet embertőlötti munkát végez, az neki privát érdeme, amit utólag szívesen lehet konstatálni, ami azonban előzetes számítás tárgyát már a humanizmus szempontjából sem képezhet.

* **Uj regényünk.** Érdekfeszítő regény közlését kezdjük meg lapunk mai számában *A sellő* címmel. *Wells*, az angol Verne munkája ez, amelyet — itt-ott rövidített — magyar fordításban a Tiszántul közönsége olvas először. A kiváló regényre ezuttal is felhívjuk olvasóink figyelmét.

* **Szász Károly temetése.** A költő szuperintendens holttestét tegnap délután harmadfél órakor átvitték a Kálvin-tér 7. számú házából a református templomba, ahol három órakor kezdetét vette a gyászszertartás. A nagy halottnak a magyar közélet szerepvivő egyéniségei közül igen sokan adták meg a végső tiszteletet. Ott voltak: Antal Gábor, Zichy Jenő gróf, Darányi Ignác, Bánffy Dezső báró, Hegedüs Sándor, Herczegh Ferencz, Nagy Ferencz, Somló Sándor a Nemzeti Színház igazgatója, Wlassics Gyula, Molnár Viktor államtitkár, Márkus László főpolgármester, Tóth János, Gyulai Pál, Láng Lajos és még nagyon számosan. Zsoltárének után *Baksay Sándor* szuperintendens beszélt. Majd a Kisfaludy-Társaság nevében *Beöthy Zsolt* búcsuzott el a halottól. A gyászmenet azután a temetőbe indult, ahová több ezer ember kísérte ki a halottat. A sirnál *Petri Elek* református lelkész mondott imát.

* **Helyiség a munkás tanfolyamoknak.** A napokban említettük, hogy dr. *Ágoston Péter*, dr. *Mártonffy Marcell* jogtanárok és dr. *Bárdos Imre* ügyvéd kérvényt intéztek Nagyvárad városához, hogy a munkások részére rendezendő tanfolyamra alkalmas helyiséget bocsásson rendelkezésére, a községi iskolákban. Tegnap újabb kérvényt intézett dr. *Ágoston Péter* a városhoz, amelyben a községi polgári fiúiskola rajztermének átengedését kéri a tanfolyam céljaira.

Erre két szempontból lehet megjegyzést tenni. Egyik az, hogy *Ágoston Péter* nem fejt ki, mire és kik fogják ott a munkásokat oktatni? Vajjon nem bolondító maszlagot adnak-e be a munkásoknak, éretlen ifjonczok? Az eddigi előadásokból erre a tapasztalatra jutottunk s ily ily körülmények közt nem lehet a várostól támogatást várni. Bolondításban a város részességét nem vállalhat.

A másik szempont tanügyi és egészségi. A polgári iskolába jár nagyon sok fiú, a kik a fejlődés korában vannak s akiknek életelemük a jó levegő. Ha ők a tanteremből kimennek, ott alaposan szellőztetni, takarítani kell. Tessék már most elképzelni, micsoda szellőztetés és takarítás kell majd a Bokányisták után! Az iskola nem felelhetne meg hivatásának, egészségtelenné válnék s kidobott pénz lenne az az áldozat, amelyet a város azért hozott meg, hogy ifjainknak legyen egészséges tanteremük.

* **Megtámadott vállalkozó.** *Rosenfeld Elek* kövező vállalkozót tegnap reggel a Nagyteleki-utcában megtámadta *Baranyi József* napszamos és életveszélyes fenyegetésekkel arra akarta kényszeríteni, hogy őt munkásnak alkalmazza. A támadó napszamos ellen az eljárást megindították.

* **Uj tiszti orvos.** A folyó évi október hó 8-tól kezdve 10-ig megtartott tiszti orvosi vizsgákon képesített orvosok közül Bihar megyéből Magyarcsékeről *Comsia* János körorvos jelentetett ki képesített tiszti orvosnak.

* **Sártenger a Pray-utcán, no meg a Káptalan-soron.** Amit mi, a lakók évek óta nem egész némán ugyan, (nehogy a főmérnök ur lelkiismerete nónát kapjon) de mégis csak türünk, azt a postások egy-két nap alatt megunták s követelik a Muzeum-utca megnyitását, nehogy továbbra is a Pray György-utca sártengerén kelljen átevezniök a vasúthoz. A burkolást, kövezést intéző hatalmasságok intézkedéséből t. i. napok óta az összes vasutról és Püspökiből jövő forgalom ide van terelve a Káptalansorra meg a Pray György-utczára s így elképzelhetni, hogy a máskor is sáros uttest most egyenesen piramidális, mithikus! Azt akartuk írni, hogy nem szégyenli a főmérnök ur a káptalansori, meg Pray-utczai ezt a burkolatlan állapotot, de, aki nem szégyelte itt koczikázatni végig az idegen városok kiküldötteit, hogy innen a Fő-utczára jutva nézzék a teljesen átabotában folyó burkolást s a koczik által felhordott sárréteg alatt fedezzenek fel némi kaparás után aszfalthoz hasonlatos anyagot: ugyan hogy szégyelné az a postások előtt a sártangert a Pray-utczán meg a Káptalan-soron!?! Azért csak azt akarjuk konstatálni, hogy a főmérnök ur izlését, aki a Vitéz-utczát, a leánykereskedés empóriumát burkoltatja s a székesegyház meg Nagyvárad egyetlen diszpolgárának utczáját vizözön előtti állapotra kárhoztatja — nem irigyeljük.

* **A katonai behívók kézbesítése.** Ily címmel jelent meg a *Nagyvárad* tegnapi számában egy rövid hír, melyben a hadkiegészítő parancsnokságnak az alispánhoz intézett egyik átiratából azt igyekeztek kimagyarázni, hogy a póttartalékosokat akarják most a békelelétszám kiegészítése végett behívni. Mint illetékes helyről értesülünk, a következtetés a valóságnak nem felel meg s azok közé a vaklármának bizonyult hírek közé tartozik, amelyeket oly gyakran czáfoltunk meg.

Az alispánhoz intézett átirat különben szóról-szóra következőképp hangzik:

A fegyvergyakorlatra szóló behívójegyek kézbesítése gyakran csak lényeges és a katonai érdeket csorbító késedelemmel történik, mivel a járási tisztviselők a 48 órán belül szétküldendő behívójegyeket vagy csak több nap letele után adják ki, vagy akkor is a behívottak *illetőségü* községi előljáróságai útján kézbesítetik, amikor a járási tisztviselő nyilvántartása és a behívójegy adataiból kitűnik, hogy a behívott tartózkodási helye nem azonos illetőségü községével.

Méltóztassék tehát a járási tisztviselőket a védtörvény végrehajtására vonatkozó utasítás hadseregbeli III. rész 29. § 1. pontjában, illetve a 26. § 3. pontjában foglalt azon határozmányaira figyelmeztetni, amelyek szerint a behívójegyek általában 48 órán belül kiadandók, és pedig azon egyének behívójegyér, akik a nyilvántartás adatai szerint a saját járás területén tartózkodnak *közvetlen a tartózkodási hely községi előljáróságához*, a járáson kívül tartózkodók behívójegyei pedig közvetlen a tartózkodási hely járási tisztviselőjéhez küldendők át kézbesítés végett.

Az átirat küldésére pedig az adott alkalmat, hogy a tartalékosok közül sokan a Ponceiustól Pilátushoz vándorló behívókat a múlt nyáron nem kapták meg idejében s későn vonultak be. Megtörtént, hogy egy tartalékos, aki Beregszörnyben illetékes, átköltözött Nagyváradra. A hadkiegészítő parancsnokság szabályszerűen kiküldte a behívót Mezőkeresztesre azzal a megjegyzéssel, hogy az illető egyén tartózkodásra Nváradon jelentkezett. A fősolgabírói hivatal, illő várakozás után, nem küldte be a behívót Nagyváradra, hanem a rávezetett meg-

jegyzés daczára kiküldte Beregszörnyben. Ott is pihent a behívó s csak jó idő múlva került be Nagyváradra, úgy hogy az illető tartalékos a behívót későn kapta s a fegyvergyakorlatból egy hetet mulasztott, így aztán hazaküldték s 1906-ban bevonulhat újra. Ennek kívánja a katonai parancsnokság elejét venni. Az alispánhoz intézett átirat tehát egyszerűen a multakra vonatkozó megjegyzés és kérelem a jövőre nézve, amely mögött — ismételjük — semmiféle póttartalékos-eeszély vagy más titkos cél nem rejlik. Különben is most egyáltalán szó sincs sem gyakorlatról, sem egyéb behívásról. Ez csak irányadó a jövőre.

* **Kisért az orfeum.** Az elmúlt évben egyik városi közgyűlés vége felé, mikor már nagyon kevesen voltak jelen a bizottsági tagok, dr. *Halász* Lajos biz. tag azon indítványt tette, hogy a nyilvános mulatságokról szóló szabályrendeletet úgy módosítsa Nagyvárad városa, hogy a szini szezon alatt is engedélyezhetők Nagyváradon orfeum-előadások. A jelenlevők ezen indítványt el is fogadták. Amíg a szabályrendelet módosítás a miniszternél járt jóváhagyás végett, derűre-borura engedélyezte a kapitányi hivatal az orfeumokat. A miniszter azonban nem hagyta így jóvá a szabályrendeletet, hanem utasította a várost, miszerint az új szabályrendeletbe is vegye bele, hogy a szinidény alatt a városban orfeumok nem tarthatók. Ennek daczára Hillinger Lipót és fia, a Sas bérlői engedélyt kértek, hogy az egész télen tarthassanak orfeum-előadásokat. A rendőrkapitány azonban az engedélyt a miniszteri rendelet alapján megtagadta. Ez ellen Hillingerék felebbeztek. Azt hisszük azonban, kevés eredménnyel, mert a miniszter rendelete elég világos és míg az új szabályzat jóvá nem lesz hagyva, a régi szabályzat van érvényben.

* **A honvédtiszti egyenruha megváltoztatása.** Évekkel ezelőtt már tervbe volt véve s akkoriban a lapok is megemlékeztek róla, hogy a honvédtiszti díszes egyenruhát sokkal egyszerűbbel cserélik fel, illetőleg a magyaros, fényes zsinórzatot száműzik az egyenruháról. A terv akkor elaludt, most azonban Bihar honvédelmi ügyvivő ismét életre keltette. Mint halljuk, Bihar altábornagy még a mostani kormány hivataloskodása alatt keresztül akarja vinni az ugynevezett »reform«-ot. A terv szerint az attilát egészen beszüntetik s egyszerű dolmányokkal helyettesítik, a melynek csupán a nyaka körül lesz aranyzsinór. A zubbonyon semmi zsinórzat sem lesz. A kezelő tiszteket is megfosztják a kucsmától s a helyett tollas kalapot adnak nekik. Az egész változtatást pedig azért teszik, hogy külsőleg is halványabbá tegyék a honvédség nemzeti jellegét, a mely tudl-vőleg mindig szálka volt a közös hadsereg generálisainak szemében.

* **A cselédmizériák megszüntetése.** Köztudomásu, hogy a Nagyváradon minden napos panasz tárgyát képező is immár elviselhetetlen cselédmizériák gyökeres orvoslása céljából *Gerő* Ármán főkapitány vagy három évvel ezelőtt szabályrendeleti tervezetet dolgozott ki. Törekvése azonban a törvényhatósági bizottság részéről merev ellenzésre talált és az újból és újból átdolgozott szabályrendeleti tervezet a jogügyi bizottság most nyáron tartott ülésén a bizottsági tagok részéről is merev visszautasítással találkozott. Minthogy a főkapitány az éveken át hivatalos uton szerzett szomorú tapasztalatokból azon meggyőződésre jutott, hogy a cselédmizériákon sürgősen segíteni kell, elhatározta, hogy e kérdés dűlőre vitelét társadalmi uton fogja szorgalmazni. E végből november első napjaiban monstre értekezletre hívja legilletékesebb tényezőket, azaz a *cseléd tartó asszonyokat*. Jelesül meghívja a törvényhatósági bizottsági tagoknak feleségeit és ezenkívül a cselédtartó asszonyok közül a társadalomban vezető szerepet vivőket. Az értekezlet a városházán lesz; előke a főkapitány, előadója pedig a hivatalos adatok egész halma-

zatával *Rész* Bertalan cselédügyi biztos. Természetesen a hölgyek között a szabályrendelet egy — egy példányát jőeleve szétosztatja a főkapitány, hogy a meghívottak érdemben hozzászólhassanak minden egyes szakaszhoz. Ha az asszonyok elfogadják a szabályrendeletet, kétségen felül levő, hogy a törvényhatósági bizottság is hamarosan el fogja fogadni és így a baj orvosolva leszen.

* **A dátha.** Ugy esik, mintha legalább is a Danaidák hordójából öntenék. Csak úgy szakad. Hadd szakadjon, majd befoltazzák. Uralkodó plánetá lett megint az ernyő, amely most örökösön fönn van, bár alatta ezuttal sincsen kas, hanem esatakos sárczipők lubiczkolnak. Azoknak is itt az idejük, meg a kaucsukköpönyegnek, amely úgy suhog ilyenkor, mint a szél Késmárk fölött. Helyenkint valóságos áradások fekszik meg az utcárezseket, egész lagunák, mintha bizony gondolákra volnánk berendezkedve, vagy pláne dereglyékre. Még majd utóbb úgy járunk, mint a szegény Feri táborozás nélkül a goromba Alutával. Van azonban ennek az esőverte jóidőnek a már érintett bolgók fölött is önkényesen uralkodó zsarnoka, a — *dátha*. Amit persze nem úgy kell érteni, mintha az ernyők is dáthát kapnának, meg a kaucsukköpöny, vagy pláne a kalucsni. Csak úgy, hogy azokat sem respektálja, hanem minden poklokot és sárczipőkön keresztül bétör és tüszzenést kér. Tudva-levő s mi is megirtuk ugyan már tegnap, hogy immár a furcsa szezoncikknek is megszületik a séruma, ez azonban dátha ő felségét abszolúte nem zsenirozza abban, hogy mielőtt esetleg detronizálnák, alaposan kigarázdalkodja magát. Így van aztán, hogy most városszerte minden második-harmadik jóházból való ember akkorákat tüszzen, mintha legalább is ő volna az a bizonyos diák, aki az obsitos hárintásaiban kételkedni merészel.

* **Névváltoztatás.** A belügyminiszter Rosenblit Adolf (Andor) berettő ujalusi lakosnak megengedte, hogy nevét Róna-ra változtassa.

* **Halálozás.** Résztvettelt vettük a következő gyászjelentést.

Özv. Fülöp Istvánné szül. Bándy Juliánna és gyermekei: Fülöp Ferencz és neje, Kurucz Teréz, Fülöp Juliánna, Fülöp Teréz és férje Hamar György, Fülöp Katalin és férje Szilágyi János, unokája Bándy Irma, valamint számos rokonok nevében mély fájdalommal tudatják a szerető férj, édes apa és nagyapának *Fülöp* István-nak f. év október 17-én életének 85-ik, boldog házassága 58-ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 17-én d. e. 11 órakor fognak a vasuti indóház melletti szőlőben a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és az olasz-i temetőben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagy-Várad, 1905. október 17. Áldás és béke poraira!

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi huzásán a következő számokat húzták ki — nyerménnyel:

400.000 koronát nyert: 96851.
80.000 koronát nyert: 3566.
5000 koronát nyertek: 19486 39204 78299 94975.

2000 koronát nyertek: 1322 2531 10670 11593 14571 21445 25177 31490 47924 54738 68021 75270 77428 81238 85337 88663 99197 99639.

1000 koronát nyertek: 1004 2437 4743 9084 16249 31662 35131 35879 36744 36814 40688 46616 57479 58996 60031 61275 70953 71504 75739 81512 83450 84510 85756 86819 87807 89529 91910 93890 100211 101111 103444 107942 108663.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

* **Rövid hírek.** *Kutba full.* Szerdahelyi Józsefné, Szilágyi Eszter 65 éves margitai asszony vizmerítés közben a kutba esett, ahol halálát lelta. — *Ungyilkos aggastyán.* Idősb Fülöp Mihály saápi öreg csizmadiamester, fia lakásán fölakasztotta magát.

* **Időjelzés.** A magyar királyi központi meteorológiai intézet időjelzése október 18 ára: *változékony, hűvösebb, sokhelyütt csapadék.*

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások, szeplő, sömör és napégetés ellen *ára 1 kor.* *Dóra-szappan 70 fillér,* készíti „**Kigyó-gyógyszertár** Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

Édes, piros

Bakar-szólló!

kilója, míg a szüret tart

20 kr.

Mertz csemege-üzletében,

Nagyvárad, Körözs utca. — Telefon: 448.

x Azt a nagy raktárt minden czikben, s azt a divatos szép ujdonságokat oly határtalan olcsó árban, mint az **Amerikai Aruházban** nem kapjuk sehol sem. Tehát mindenkinek saját érdekébe ajánljuk, hogy szükségletének beszerzése végett oda forduljon. S hálás lesz ajánlatunkért.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Kolibri mama. (C. bérlet.)
Csütörtök: Dunanan apó és fia utazása. (A. bérlet.)
Péntek: *Fócsi* vigjáték. (Ujdonság B.)
Szombat: Józsi. (C. bérlet.)
Vasárnap: Télen. (Népszínmű, bérletszünet.)

A mai előadás. A szezon legelső ujdonsága, a »Kolibri mama« kerül ma színre a C. bérlők estéjéül, akik még nem kapták a nagyszerű ujdonságot. A szereposztás az eredeti.

Offenbach emléke. Október ötödikén volt huszonöt esztendeje annak, hogy az operette irodalom megteremtője: *Offenbach* meghalt. Ezt a jelentős művészettörténeti évfordulót a magyar színpadok a megemlékezés ünnepi előadásai nélkül hagyták elmúlni. A nagyvárad színház igazgatósága az egyedüli, amely ennek színpadtörténetileg nevezetes évfordulónak abban a hónapban, amelyben a Hoffmann meséi költője meghalt, műveinek egyikével, a Dunanan apó előadásával emléket szentel holnap este. A Dunanan apó és fia utazása az *Offenbach* operettek legnépszerűbb daradjai közül való és így több mint valószínű, hogy a közönség a maga részéről egy telt házzal járul hozzá a megemlékezésnek szentelt pompás *Offenbach* operette ünnepi előadáshoz. A czimszerepet *Tihanyi* Miklós játssza, akinek ez az alakítása tavalyról kellemes emlékekben van közönségünknek.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet ülése.

A biharmegyei és nváradai nőegylet f. hó 16-án özv. b. *Gerliczy* Félixné elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyen részt vettek özv. *Des Echerolles* Sándorné, özv. *Grünwald* Henrikné alelnökök, továbbá dr. Kiss Döméné, özv. Kunyhósy Jánosné, Mezey Vilma, Nadányi Károlyné, özv. Polgár Gyuláné, Sável Kálmánné, Sal Ferenczné, Szentlélek Kálmánné, Schwartz Gézánné sz. Beroldingen grófnő, Vértessy Andorné, vál. tagok: Ficzek Lajos pénztáros és Böszörményi Géza jegyző.

A vál. ülésnek kiemelkedő mozzanata volt midőn özv. báró *Gerliczy* Félixné az elnök, özv. *Grünwald* Henrikné alelnöknő érdemeit az Erzsébet leány árvaház, valamint a női menház tekintetében tanusított fáradságtalan buzgalmaért méltatta, íért is a vál. alelnök érdemeit jegyzőkönyvileg méltatta.

A választmány elhatározta, miszerint f. év november havában Katalin estélyt rendez a Kereskedelmi Csarnok dísztermében — felterítés, katonai és cigányzene mellett.

A belépő díjat 2 koronában állapította meg s felkérte özv. *Des Echerolles* Kruspér Sándorné alelnöknőt ennek rendezésére, ki azt szíves készséggel el is vállalta. A választmány a női menházba felvette özv. *Amigó* Józsefnét, és az Erzsébet leány-árvaházba *Serédi* Gizella belényesi illetőségű árvát. Végül a választmányba egy kilépő választmányi tag helyett ideiglenesen *Schuh* Károlyné egyleti tagot beválasztotta és özv. Klein Ignáczt rendes tagul felvette.

A Harmonia egyesület próbája. Szerdán este 8 órakor a »Harmonia« zene-egylet a polgári fiúiskolában próbát tart. A tagok teljes számban való megjelenését kéri. Dr. *Bartha* Andor elnök.

Igazságszolgáltatás.

A falurossza.

— Esküdtszéki főtárgyalás. —

Híres verekedő Biharmezőkeresztesen a három Mészáros testvér. János, András és Imre. Mészároskeresztesen gyakori a virtuskodás, a három testvér azonban az átlagon mindig fölülemelkedett s vezetett. Kivált Mészáros Imre, aki augusztus 6-án esti 8 óra körül leszurta régi haragosát *Kutasi* Eleket. Az esetet két hónappal ezelőtt bőven ismertettük. *Kutasi* szitokkal illetve Mészáros Andrást és Imrét, utánuk futott, ezek bevárták, Imre kihuzta kését a csizmaszárából s szíven szurta *Kutasi*t, aki azonnal meghalt.

Tegnap volt ez ügyben az esküdtszéki főtárgyalás. *Csulyok* Béla dr. elnököt, szavazóbírák voltak: *Korn* Lajos és *Biszerszky* Elemér. A vádhatóságot maga *Virág* Béla dr. királyi ügyész képviselte, akinek ez volt első hivatalos aktusa az esküdtbírátság előtt. A védelmet *Ertsey* Péter dr. vitte.

A vádlott, aki erős felindulásban elkövetett emberölés büntentéért állott bírái előtt, amolyan falusi donhnáé.

Pengő sarkanyus csizmában, bizonyos hányavetiséggel lépett a bíróság elé s nagyban gesztikulált tagadása és védekezése közben egy darabig, mignem az elnök elunta.

— Ne jártassa itt a kezét, eressze le.

Szólt a vádlottra imponáló szigorával s a hetyke legény kissé megjuhászodott.

Bűnösségét nem ismerte el. Ugy adta elő a dolgot, hogy *Kutasi* fogta rá a kést, ő csak visszafordította s amint lökött egyet ellenfele kezén, a kés *Kutasi* szívébe szaladt. Amit tett, önvédelemből tette.

— Önvédelemből, mondotta, még a légy is megvédi életét, hát az ember!

Kutasi haragosa volt, mert legénypajtásával, G. Nagy Zsigmonddal Mészáros »összebántalkodott.« Mikor a szerencsétlenség történt, vádlott nem tudott uralkodni magán, mert »főlt volt bosszulva.« Es így tovább.

A bizonyítási eljárás során a két főténytanu özvegy *Kutasi* Istvánné és *Mészáros* András ellenkezően vallottak. *Kutasi*né közvetlen közelből látta, amikor fiát Mészáros Imre a csizmája szárából előrántott késsel leszurta. *Ez a kés eltűnt*, mint bünejel nem volt beszerezhető. Mészáros András persze azt vallotta, hogy ez nem igaz. Ellenkezőleg *Kutasi* már késsel futott a két Mészáros-fiu után.

A többi tanu, lányok, legények, egy ka-

tona, meg egy rab kisebb-nagyobb fontosságú körülményekre nézve tettek vallomást.

A pörbeszédnek során *Virág* István dr. kir. ügyész beszéde pompás rátermettségről, alapos készületségről s igen tetszetős szónoki erőről tanuskodott. *Ertsey* dr. szépen kidolgozott beszédet mondott s lelkiismeretes munkával töltötte be tisztét.

A verdikt, melyet késő este hoztak meg, Mészáros Imrét csupán, erős felindulásban elkövetett, halált okozó súlyos testi sértésben mondotta ki bűnösnek a 307-ik szakasz második bekezdése alapján, mire a törvényszék 1 évi és 9 havi börtönrre ítélte. Ebből azonban 2 hónapot kitöltöttnek vett. Az ítélet jogerős.

NYILTTÉR.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Írta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a
Szent László nyomdában.
Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára **20 fillér.**

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

TÁVIRATOK.

A válság.

Uj kinevezés küszöbén.

Budapest, okt. 17. (Saját tud. táv.)
A reaktiválást többé nem kell kombinálni. Megtörtént, már csak papírra kell tenni. Az is megtörténik nyomban. A felhivatalos M. N. értesülése szerint a *hivatalos lap* már *hólnapi számában* közli *Fejérváry* új miniszterelnöki kinevezését. Szombatig a tárczaminiszterek személyében is végleges megállapodás történik. *Szombaton* a kabinet többi tagjának kinevezését is hozza a hivatalos lap, ugyane napon *esküt* is tesz az új kormány Bécsben.

Bécsi taktika.

Ismeretes, hogy a reaktiválással kapcsolatosan manifesztumot is bocsát az uralkodó a nemzethez. Az udvar ebben a manifesztumban, de meg most egyáltalán olyan magatartást fog tanusítani *Fejérváry* programjával szemben, mintha lökéletesen helyeselné, *jóváhagyná*. Voltaképpen azonban a bécsi körök előtt határozottan *ellenszenves* a radikális program. A bécsi taktika most az, hogy egyelőre szemet hunynak, ha azonban majd kenyérlörésre kerülne a dolog, akkor meg vétőt mondanak. Könnyű belátni, hogy ez a játék szerfölött veszedelmes.

Később nagy bonyodalmakra adhat okot. A mézes ígéretek kapcsán piacra dobott kérdéseket most még vissza lehetne színi, de nemsokára már nem lehet. Dehát ez a liberálisok baja nem a mienk. Annyi azonban bizonyos, hogy ha a Fejérváry-kabinet ezeket a kényes kérdéseket majd újból előveszi, hogy megvalósulásuk iránt kísérletezzen, akkor Bécs hiába buktatja meg a most dédelgetett kormányt, ezeket a kérdéseket nem veheti le többé a napirendről. Ha tehát Bécs most, hogy időt nyerjen, nem retten vissza attól sem, hogy a radikálizmussal bünyösen kaczerkodik, akkor úgy vigyázzon, hogy olyan törököt talál fogni, aki viszi.

A reménykedő szabadelvűek.

Ma este sokan voltak fenn a szabadelvűpártban, akik a közeljövő fejleményeit kalkulálták. Egyszer csak futóhírként elterjedt a klubtagok közt Dániel Ernő báró pénzügyminisztersége. A türelmellenül kibiczelő szabadelvűek közt bamarosan olyan profécziákat kolportáltak, hogy Dániel kilépését 30—35 szabadelvű képviselő követné. Esti 7 órakor megérkezett a klubba Dániel. Megéljenezték, körülfogták. Egy hírlapíró nyomban meg is interjúvolta, vajjon befejezett dolog-e már minisztersége. A »kegyelmes ur« azt felelte, még nem egészen.

Ugyancsak meginterjúvolta egy hírlapíró Gajáry Gézárt is a kilépés tekintetében, aki erre azt válaszolta, hogy ha a párt többsége állást foglal az általános választói jog ellen, akkor kilép. Elvégre, mondotta, a politikában érzelmi és személyi motívumok nem lehetnek irányadók. Sajátságos, parlamenti múltjában ez sohasem jutott eszébe. A tömeges kiválás vagy Dániel kilépése után nyomban, vagy a kinevező királyi kézirat megjelenése után fog megtörténni. A *szász képviselők* a többség állásfoglalásától teszik függővé maguktartását.

A kilépők be fognak vonulni a *haladópartba*, amely erősen demokrata keretben kíván működni s a nép széles rétegeivel fenn akarja tartani az érintkezést. Most legalább így mondják az érdekes haladók.

A reménykedők különben nagy örömmámorban usznak s csak úgy tántorognak a mérges illúziók részegségétől. A felhivatalos deliriumában szinte annyira megy, hogy a koalíció létjogosultságát most már egyszerűen lejártnak hirdeti, miután nagyszabású kormányprogrammal állunk szemben.

A béke kihirdetése.

Washington, okt. 17. A külügyi hivatal értesítette a tengerészeti hivatalt, hogy az orosz-japán háborút hivatalosan befejezték és a veszteséges orosz hadihajókat, amelyek amerikai kikötőkben vannak, bocsássák szabadon.

Baneth.

Budapest, okt. 17. (Saját tud. távirata.) Bakonyi bizik benne, hogy Baneth önként jelentkezik. Zürichben egyébként Bérczi előtt állítólag olyan nyilatkozatot tett, amelyek több magyar politikust súlyosan komptomitálhatnak.

REGÉNYCSARNOK.

A sellő.

Irta: Wells H. G. — Angolból fordította —.r.

ELSŐ FEJEZET.

A sellő megérkezik.

Tengeri sellők partraszállásáról szóló hírek mindig valami kétes ize van. Még a brugesi tengerről jött asszony felől szóló igen körülményes leírás is kétkedésre ad alkalmat. Meg kell vallanom, hogy afféle dolgokban Tamás voltam egészen egy évig azelőtt. De most szemtől-szemben állva elvitázhatatlan tényekkel saját közvetlen szomszédságomban s mikor a koronatanu az én saját másodunokatestvérem Melville (Seaton Carerből), most már ezeket a régi legendákat egészen más világításban látom. Oly sokan toglalkoztak már ez ügy felderítésével, hogy még ha én nem is kutatok utána serényen, a história oly kétségtelenül állana, mint a századok során felmerült egyéb regék.

Kétségtelenül igen nagyok voltak azok a nehézségek, amelyek ezen esetben az ügy felderítésének útját állották s hogy e nehézségek annyi bajt okoztak ez mutatja, mily nagy okai vannak a titkolózásnak efféle esetekben. Ez eseményeknél nincs sem messzeség, sem homály. Kezdődtek pontosan a tengerparton Sandgate Castle-től keletre s végződtek a Folkestonei kőgáttól nem messze, nem is két mérföldnyire. A dolog fényes nappal kezdődött, egy derült, szép augusztusi napon, egy téltuczat ház ablakai láttára. Már ez maga elégséges, csaknem hihetlenné tegye, mintha itt szükség volna tudakozódásokra. Hanem erről önök később másként gondolkozhatnak.

Bunting Randolfné asszony két leánya fűrödni volt abban az időben vendégükkel, Glendower Mabel kisasszonnyal, Főképpen ez utóbbi hölgytől és Buntingné asszonytól szedegtettem össze a tengerről jött hölgy érkezésének pontos körülményeit. Glendowerleánytól, bár ő az utóbbiak hőse, semmi-féle téjékoztatást sem kaptam pedig ugyan igyekeztem valamit kapni. Az illető hölgy érzéseiről van szó — s ily esetben azt mondom, hogy azok nagyon komplikáltak. Egész természetes, olyanok is voltak. Bizonyos mérvben hiányzott belőlem az irodalmi kegyetlenség: nem mertem az érzéseket megközelíteni...

A villák, megjegyzendő, fölötté szerencsésen fekszenek a Sandgate vártól keletre: kertekkel vannak ellátva, amelyek egyenest a tengerpartra nyulnak. Nincs semmi közbeeső eszplanád, ut vagy ösvény, amely a tengerre néző 100 ház közül 99-et elfödne. Ha rájuk néz az ember a ladik-állomásról a rétek nyugati széle felé sereggestül látja őket összeröplődni. A minthogy egész sereg magas lécz áll ki a vízből a part ezen részén a tenger mente itt egész alkalmas arra, hogy a fürdőzők a léczekközül összegyűljene. A házak a fürdők idény alatt fölötté keresettek s tulajdonosaiknak rendes szokása, hogy nyáron teljesen beburorozva bocsátják azokat az előkelő közönség rendelkezésére.

Ilyenek voltak Bunting Randolfék is, az kétségtelen. Igaz, hogy nem voltak arisztokraták, még csak kurta nemesek sem. Semmi-féle czimerhez sem volt joguk. De amint Buntingné megjegyezte, nem is vágyakoztak soha efféle után; tel esen mentek voltak (mint manap mindenki) a nagyástól. Ők csak egyszerűen Buntingok voltak. Bunting Randolfék, »jó emberek« ahogy mondták, akik a messze elágazó hamphbirei ágból adták magukat a sörfőzésre s hogy aztán egy tisztos újság nemeseknek idézte-e őket vagy sem, az mellékes volt, bár Buntingné asszony méltó volt a »nemzetes asszony« címre s bár Bunting ur és Fred szorgalmas férfiak voltak, gondolataikban és tetteikben gyöngédek, finomak. És velük egyforma

volt a két Glendower kisasszony, a kiknek Butingné asszony szinte második anyjuk volt, főleg mióta Glendoverné meghalt.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, okt. 17.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906. — — — —	13.38
Zab ápr.-ra — — — —	13.16
Repcze aug.-ra — — — —	21.06

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 okt. 17-én.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	114.50
Magyar koronajárdék 4% — — — —	95.95
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — —	96.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — —	86.65
Horváth-szlavon földterhermentesítési kötvény — — — —	17.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön — — — —	221.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	1.66
Osztrák járadék papírban — — — —	100.20
Osztrák járadék ezüstben — — — —	101.20
Osztrák járadék aranyban — — — —	119.40
Osztrák korona járadék — — — —	100.45
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	1.66
Osztrák-magyar bankrészevény — — — —	16.50
Magyar hitelbank részvény — — — —	781.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	674.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	677.25
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.14
Német birodalmi márka — — — —	117.57

A szerkesztésért felelős:

Dr. V U C S K I C S G Y U L A.

Haász Manó

kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. elején.

Igazán meglepetést keltenek a most megérkezett őszi ujdonságok különlegességük-nél fogva.

Mindenkit kell, hogy érdekeljen annak megtekintése.

Az árak pedig az elősmert olcsó, szolid árak.

Tisztításhoz csak

Globus
tisztító kivonatot

használjunk
Legjobb tisztítószert
a világon

Uj üzlet.

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a mélyen tisztelt vevőközönséget, hogy helyben a

Fő-utcán
ujjonnan épült Stern-palotában, a Széchenyi-szállodával szemben egy

fűszer-, csemege- üzletet nyitottam.

Hol is mint városunkban jelenlegi vállalatom házagot pótló intézmény, amennyiben főelvem a legkisebb bevásárlásnál is a nagybani árat alkalmazni a legfinomabb elsőrendű áruk és pontos előzékeny kiszolgálás, amidőn is kegyes támogatásukért esedez

mély tisztelettel:

Bla ha Istvánné.

Helybelyi megrendelések azonnal házhoz küldetnek, vidékiek díjtalan csomagolással vasúthoz szállítva.

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban 4 utcai szoba s a hozzá tartozó mellékhelyiségekből álló emeleti lakás **1905. november 1-re kiadó.**

Értekezhetni a »Polgári takarékpénz-ránál» Kossuth-utca 4 szám. 12621

SCHICHT-SZAPPAN!

(Szarvas vagy kulcs-szappan)

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan.

Ment mindennemű káros alkatrészeketől.

Mindenütt kapható

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan «Schicht» névvel és a «szarvas» vagy «kulcs» védjeggyel legyen ellátva. 2271. a.

A „Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett **törlesztéses**

jelzálogkölcsonöket nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles

telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg és

illeték-mentesen convertál. Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat. Értékpapírok, ékszerék és terményekre

előleget ad. **Az igazgatóság.**

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Debreczen, Kolozsvár.

A t. vevőközönséghez.

Aki kevés költséggel akar szép és legújabb divatu *női és gyermek felöltöket, ruhakelmét, vásznat és fehérneműt, szőnyeget, függönyt pokrócokat* és több e szakmába vágó cikkekkel előnyös fizetési feltételek mellett vásárolni, látogassa meg a solid árakban elismert

Wallerstein Fülöp Fiai czég

nagyáruházát, Nagyvárad, Bémer-tér (a színházzal szemben.)

a hol **alkalmi vételek** által sokféle különlegességek kerülnek eladásra.

A többek között most lettek véve nagy mennyiségben **sima, divatos színű selymek** melyeket már 1 koronától kezdve árusítunk.

Továbbá **nagymennyiségű 120 csm. széles téli szövetek métere 40 kr-tól.**

10.000 gombolyék legszebb színekben, **selyem pamut 14 kr.**

Tenisz barchetek jó minőségű és jó mosó 80 csm. széles 16 krajczár.

Nagy választék bélés és rövidárúknak.

Becsés megrendelését kérve vagyunk

kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Egy bösendorfi zongora eladó.

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Debreczen, Kolozsvár.

Wallerstein F. Fiai Nagyvárad, Debreczen, Kolozsvár

Wallerstein F. Fiai Nagyvárad, Debreczen, Kolozsvár.